

SLOVENSKÁ ŠTATISTIKA a DEMOGRAFIA

SLOVAK STATISTICS
and DEMOGRAPHY

1/2015

ročník/volume 25

Recenzovaný vedecký časopis so zameraním na prezentáciu moderných štatistických a demografických metód a postupov.

Scientific peer-reviewed journal focusing on the presentation of modern statistical and demographic methods and procedures.

Článok/Article: 7

Typ článku/Type of article: názory/opinions

Strany/Pages: 61 – 62

Dátum vydania/Publication date: 15. január 2015/January 15, 2015

Názory/Opinions

PREČO MÁ FÍNSKO EFEKTÍVNY ŠTATISTICKÝ SYSTÉM**WHY DOES FINLAND HAVE AN EFFICIENT STATISTICAL SYSTEM**

V časopise *Slovenská štatistika a demografia* č. 4/2014 bol publikovaný rozhovor s generálnou riaditeľkou sekcie všeobecnej metodiky a registrov Štatistického úradu SR Ing. Helenou Glaser-Opitzovou, ktorého témou bol rozvoj štatistického systému v našich podmienkach v kontexte intenzívnejšieho využívania *administratívnych zdrojov údajov* (ďalej „AZÚ“). Je to totiž celosvetový trend, ktorého primárnym účelom je znížiť záťaž respondentov. Štatistický úrad SR sa k tejto výzve hlási a má jasnú predstavu, čo si bude jej naplnenie vyžadovať. Aby mohol prechod od dnes existujúceho systému, ktorý je založený dominantne na štatistických zisťovaniach, k systému s vyšším stupňom využívania, resp. integrácie AZÚ efektívne odštartovať, sú nevyhnutné zásadné zmeny v legislatíve. Treba však očakávať, že vybudovať funkčný integrovaný štatistický systém – aj s oporou v legislatíve – bude behom na veľmi dlhú trať. Svedčia o tom skúsenosti krajín zo severu Európy, ale i susedného Rakúska.

Aj v rozhovore zaznelo, že medzi priekopníkov využívania AZÚ na štatistické účely patrí Fínsko. Preto je vo Fínsku, ale aj v ostatných severských krajinách miera využívania AZÚ na štatistické účely omnoho vyššia než kdekoľvek inde vo svete. Možno to ilustrovať tým, že *Národný štatistický úrad vo Fínsku* (ďalej „NŠÚF“) získava v súčasnosti až 96 % základných údajov z administratívnych registrov a iba zostávajúce 4 % pochádzajú z priamych štatistických zisťovaní. Moderný spôsob využívania AZÚ sa totiž vo Fínsku datuje už od roku 1970 v rámci sčítania obyvateľov, domov a bytov. V tom istom roku však NŠÚF začal využívať AZÚ aj na účely zostavovania podnikových štatistík.

Veľmi vysokú mieru využívania AZÚ dosahuje Fínsko vďaka tomu, že NŠÚF má k dispozícii komplexné a spoľahlivé systémy registrov na administratívne účely, ktoré sa vyznačujú jednotným spôsobom kódovania (identifikácie). Kľúčovými zdrojmi administratívnych údajov sú informačný systém obyvateľstva (obyvateľstvo, domy a byty), informačný systém nehnuteľností a informačný systém podnikov, resp. firiem (obchodný register, správa daní a štatistický register). Rozsiahle využívanie zdrojov z registrov v procese tvorby štatistických údajov však uľahčujú aj ďalšie okolnosti špecifického charakteru, ktorými sú právny základ, akceptovanie verejnosťou a spolupráca medzi zainteresovanými orgánmi štátnej správy, teda NŠÚF a správcami jednotlivých administratívnych zdrojov údajov.

Pokiaľ ide o právny základ, vo Fínsku zákon o štatistike zaručuje prístup k administratívnym údajom. Na základe tohto zákona musia štátne orgány poskytovať NŠÚF tie údaje, ktoré majú vo svojom vlastníctve, na tvorbu ekonomických štatistík. Kedykoľvek je to možné, podľa zákona o štatistike sa ekonomické štatistiky musia vo Fínsku zostavovať pomocou administratívnych zdrojov. Zákon o štatistike dáva NŠÚF aj právo prístupu k administratívnym údajom na úrovni jednotiek s identifikačnými údajmi a ich prepojenia na štatistické účely. Administratívne údaje na mikroúrovni nesmú byť sprístupnené iným štátnym orgánom okrem niektorých zvlášť vymedzených výnimiek, pokiaľ ide o štatistický

register ekonomických subjektov. NŠÚF je oprávnený používať administratívne registre na rôzne druhy štatistických analýz aj pre externých zákazníkov.

Mimoriadne dôležitá je skutočnosť, že verejnosť vo Fínsku dokáže pochopiť výhody z využívania administratívnych údajov na štatistické účely. Je všeobecne známe, že ľudia vo Fínsku tradične dôverujú štatistickým inštitúciám. Takéto nastavenie spoločnosti voči nim a ich aktivitám napomohla otvorená diskusia o dôvodoch a výhodách využívania AZÚ. Aj preto bolo Fínsko schopné dosiahnuť taký výrazný pokrok, pokiaľ ide o nákladovú efektívnosť tvorby štatistických údajov, znižovanie záťaže respondentov a eliminovanie duplicitných zisťovaní.

Napriek existencii právneho rámca NŠÚF sa stále spolieha aj na ochotu a spoluprácu s inštitúciami, ktoré vlastnia administratívne údaje. Je členom fínskeho výboru pre registre, ktorý pripravuje strategické definície pre politiku registra vo Fínsku. Riaditelia NŠÚF a zástupcovia jednotlivých registrov sa pravidelne stretávajú. To znamená, že efektívne využívanie administratívnych zdrojov možno zabezpečiť len úzkou spoluprácou všetkých zainteresovaných orgánov a inštitúcií štátnej správy.

JÁN HALUŠKA

PROFESIJNÝ ŽIVOTOPIS

Ing. Ján Haluška, PhD., je absolventom Vysokkej školy ekonomickej v Bratislave. Dlhodobo sa zaoberá problematikou konštrukcie a aplikácie ekonometrických modelov. Od roku 1993 sa venuje ich využitiu na spracovanie makroekonomických analýz a prognóz vývoja slovenskej ekonomiky. Od vzniku samostatnej Slovenskej republiky ju zastupuje v medzinárodnom projekte LINK, ktorého činnosť organizuje OSN a ktorý je zameraný na prognózovanie vývoja svetovej ekonomiky. Výsledky výskumu publikuje v odborných časopisoch a prezentuje na medzinárodných podujatiach.